La thu ban dao - 21

Lá Thư Bạn Đạo

La thu ban dao - 21

Times font

Lá thư bạn đạo

Nghệ sĩ Tiến sĩ Bạch Tuyết

Sài gòn, 2001

[21]

Cảm nghĩ người xa quê khi xem

"Những Thước Phim Đời"

-ooOoo-

LTS : Như báo Sân Khấu thành phố đã đưa tin nữ Nghệ sĩ ưu tú Bạch Tuyết đang theo học tại Học viện Sân khấu Hoàng Gia Anh quốc. Thời gian đó, Bạch Tuyết về thăm nhà hai lần và đã xem hai vở kịch nói "Tình nghệ sĩ" và "Những thước phim đời" trên sân khấu nhà hát Hòa Bình.

Nữ Nghệ sĩ ưu tú Bạch Tuyết ghi lại một số cảm nghĩ của mình và gởi về Tòa soạn báo Giác Ngộ ngày 7.10.1992. Tòa soạn xin giới thiệu bài viết này với đọc giả.

-ooOoo-

Về thăm nhà hai lần, trong quá trình nghiên cứu sân khấu tại trường Hàn Lâm Hoàng Gia Kịch nghệ Anh (Royal Academy of Dramatic Art, London) là hai lần vui và hạnh phúc. Thứ nhất không phải xa đất nước, xa nhà quá lâu, thứ hai được xem hai vở kịch: "Tình nghệ sĩ" lần đầu và "Những thước phim đời" mới đây. Cả hai vở đều được dàn dựng công phu, nghiêm túc.

Lòng tôi tràn ngập niềm vui và xúc động khi xem vở "Tình nghệ sĩ", vui vẻ được xem một vở diễn đẹp, hay, lành và mới. Còn xúc động bởi các bạn trẻ của Câu lạc bộ Thể nghiệm Hội Sân khấu thành phố, trong điều kiện sống và làm việc còn quá nhiều thiếu thốn, thậm chí khắc nghiệt mà vẫn giữ được dòng sáng tạo nhân ái, nghĩa tình, thủy chung, trung trực. Đó cũng là cái cần phải có của các sân khấu trên thế giới và rất đáng mừng nó đã ở trong tầm tay, trong trái tim của các bạn tự bao giờ. Hôm đó, tôi âm thầm mong đợi công trình thứ hai, thứ ba, thứ tư ..v.v.. của các bạn với cả hồi hộp lẫn thú vị, hồi hộp vì lòng đã tin tưởng, đã thương yêu, quý trọng các bạn, nhưng không biết mình đã nghĩ về các bạn đúng chưa, phải chưa? Và thú vị vì cứ mỗi khi đến với công trình dù nhỏ, lớn tầm thường hay phi thường của các bạn trẻ, đều có cái để học, để tự nhắc nhở, để tự nhìn lại mình. Thú vị, vì mỗi thế hệ trẻ được đánh giá là cấp số nhân của nhân loại về mọi lĩnh vực. Riêng trong loại hình nghệ thuật, tài năng, tấm lòng và tri thức lại càng không thể mỗi ngày không được bổ sung mặt nào đó, từ cuộc

sống hằng ngày, những vui buồn chung quanh chúng ta.

Và rồi đến "Những thước phim đời" ... khi màn sân khấu buông xuống chấm dứt, đêm diễn, đêm đó về nhà tôi không ngủ được, kết quả là sáng hôm sau tôi đã vẽ xong một bức tranh sơn dầu khổ 40 x 50 và tên của nó là "Đẹp".

Tôi đã nhiều lần được làm việc chung với các bạn đạo diễn trẻ, trưởng thành từ sự lao động thực tiễn tại Hội Sân khấu. Đúng là các bạn có cái dáng dấp bên ngoài rất trẻ nhưng bên trong là những cái đầu rất "già". Những con người lao động nghệ thuật đầy trách nhiệm và mang tính tự giác cao. "Những thước phim đời" ngay cái tên của vở diễn cũng đã rất thông minh. Đó là những thước phim rời rạc của đời thường và trong suốt vở diễn chủ đề đó đã được nuôi dưỡng xuyên suốt. Đây là một phong cách hiện đại. Ở London, trung tâm sân khấu thế giới, có không biết bao nhiêu phong cách khác nhau được hình thành trên sàn diễn, nhưng câu hỏi cho mỗi đạo diễn, mỗi tác giả, mỗi diễn viên, nghệ sĩ mãi mãi được chuyền nhau "Công chúng hôm nay muốn gì và chúng ta cần cung cấp cho họ cái gì?". Trước đây khi chưa bùng nổ thông tin, con người còn dư thời gian để suy nghiệm, để lý giải để thưởng thức. Chúng ta đưa một số vở diễn lên sân khấu, để thông báo một vấn đề nào đó đang bức xúc cho ai đó, những vấn đề chung, những việc riêng của xã hội đang hoặc đã xảy ra trong xã hội. Để rồi, từ một vấn đề của đời thường khi thông qua nó trên sàn diễn tác giả hư cấu thêm, đạo diễn khơi thêm xung đột kịch, gây cao trào, thêm mảng này bớt mảng nọ, từng chi tiết, một sao cho nó hấp dẫn, sôi nổi, lôi kéo khán giả vào nhập cuộc.

Những người làm sân khấu trên thế giới cho rằng bùng nổ thông tin có mặt ưu của nó là làm cho thế giới ngày nay đến gần với nhau hơn. Nhưng mặt khuyết của nó là khiến cho con người cô độc hơn, mệt mỏi hơn, bởi quá tải vì lượng thông tin đó, nhất là những người trẻ, sự thành danh của mỗi người trong số họ càng "trăm chiều" hơn.

Khi cái chung được mô tả đến một mức độ nào đó thì điều hiển nhiên là con người sẽ quay lại với từng chi tiết của mỗi thứ, nhưng có khác là chi tiết hơn, trung thực hơn, êm đềm hơn, để tìm một nơi trú ngụ.

Trong khóa học ở London, chúng tôi có 61 người gồm 12 quốc tịch, trong đó Mỹ, Anh, Pháp, Hòa Lan, Úc, Canada, Đức, Ý... chiếm đa phần gồm các diễn viên, sinh viên kịch nghệ, đạo diễn... Tôi là người Việt duy nhất từ khi ngôi trường này mới thành lập khoảng hơn trăm năm nay. Tôi cũng là một thành viên trong nhóm thảo luận về sân khấu thế giới hôm qua, hôm nay và ngày mai. Mỗi lần về nước tôi đều tranh thủ thời gian để học, để xem những tác phẩm văn học nghệ thuật mới ra lò trong nước. Bởi vì khi gặp lại nhóm cần phải cập nhật thông tin về những sáng tạo mới về văn học nghệ thuật nói chung về sân khấu của nước mình để thông báo cho nhau, sao cho những cuộc thảo luận mang đến cái mới, cái cần thiết cho sân khấu hôm nay.

Đa số chúng tôi nghiêng về ý kiến cho rằng cần phải chữa trị căn bệnh tâm thần "âm thanh và cuồng nộ" của thế giới thông qua các loại hình nghệ thuật. Để giải mã sự mệt mỏi, sự quá tải đưa đến "Stress" mà nhân loại đa phần phải đối mặt hiện nay là loại hình nghệ thuật mà khi tham dự công chúng nhận được cảm giác yên bình, dịu dàng,

thoải mái. Chúng ta có thể hình dung nó như một dòng nước mắt, chảy nhẹ xuống má vì hạnh phúc bất ngờ với âm nhạc mênh mông nhẹ nhàng, và "gam" màu lạnh của cảnh vật xung quanh. Các bạn đã đưa lên sân khấu những vấn đề gút mắc của đời thường, bi kịch của những người lương thiện, để qua đó họ tự giải đáp những trường hợp riêng rẽ của chính họ, khi gặp phải trong cuộc sống, bằng tấm lòng vị tha nhân hậu. Không có cái ác sinh sôi trong dòng kịch mà các bạn đang theo đuổi. Cảm ơn các bạn trẻ, những người đang đi những bước tiếp nối để làm giàu cho sân khấu nhân loại. Các bạn đã làm công việc ráp nối "Những thước phim đời" của từng con người riêng rẽ. Chỉ riêng về cảm xúc, trí tuệ để đi đến cái mới của sân khấu thế giới hiện nay, các bạn đã không trễ một bước nào. Tôi đã được nghe kể lại các bạn đã làm việc tập thể và các bạn cũng đã lắng nghe những người đi trước - Đây là cách đúng nhất và ngắn nhất để đi đến những bước lớn trong tương lai...

... Những người làm nghệ thuật hôm nay, nếu không tìm cách vươn lên cùng với khán giả thì cũng không được quyền thấp hơn họ. Bởi vì chúng ta khi đứng trên sân khấu là đã hạnh phúc và may mắn. Chúng ta được quyền nói. Vậy cần phải nói thế nào là quyền, là trách nhiệm của chúng ta. Khán giả ở vị trí người nghe. Họ không thể leo lên sân khấu để phản bác lại nên họ có quyền không nghe nếu họ cảm thấy không phải, mất thì giờ, tốn tiền vô bổ. Và ai có dịp xem qua kết quả điều tra dân số, điều tra xã hội học gần đây nhất, so với cách đây 20 năm sẽ không nỡ nói rằng trình độ khán giả quá thấp và họ chỉ muốn giải trí dễ dãi ... Có chăng là ở giữa những ngổn ngang cũ, dày đặc thông tin những biến động, biến cố kinh tế, chính trị, quân sự.. v.v.. trên trái đất trong thập niên này, đã khiến họ quá mệt mỏi, chán ngán đôi khi hoang mang - nên họ cần tìm nơi nào đó để nghỉ tạm. Và phải chăng, với tâm trạng đó tôi đã thực sự rung đọng khi xem hai vở "Tình nghệ sĩ" và "Những thước phim đời". Rung động của sự êm đềm trung thực, trong sáng và nhất là lòng nhân ái xuyên suốt tác phẩm, từ lúc mở cho đến đóng màn. Sân khấu thế giới với giòng tư tưởng chỉ đạo của nó không có gì khác lạ hơn suy nghĩ của các bạn mà tôi đã được tận mắt thấy, tận tay sờ đụng. Có thế nên điển hình tác phẩm được giải thưởng lớn trong những năm gần đây Raimnan, Goas, Cao lương đỏ hoặc lối dàn dựng mới đây của phim "Đông Dương" chẳng hạn. Mới mà không mới, chỉ vì nó có thể hiện dòng sống muôn đời của nhân loại ở những thời đại mà đa số nhân loại không mắc bệnh tâm thần.

Về công tác dàn dựng của cả hai vở, đương nhiên là chúng ta có những cái cần trao đổi bổ sung cho nhau, từ y trang, cảnh trí, diễn xuất, diễn viên - Với cách làm việc của các bạn, một vài khuyết điểm trong dàn dựng tôi tin rằng các bạn đủ "tình cảm" để lắng nghe, để biết và tự điều chỉnh. Điều quan trọng là các bạn đã đi cùng hướng với sân khấu chân chính của nhân loại. Cho phép tôi thân ái siết tay từng bạn tham gia gián tiếp cũng như trực tiếp trong hai chương trình "Tình nghệ sĩ" và "Những thước phim đời" - Cũng như được phép gửi đến khán giả sự biết ơn từ trái tim tôi qua những chiếc vé mà quý vị đã mua suốt những đêm diễn của các bạn tôi.

-ooOoo-

Đầu trang | Mục lục | Trang kế

Chân thành cám ơn Tỳ kheo Thiện Minh đã gửi tặng phiên bản vi tính (Bình Anson, tháng 04-2001).

[Trở về trang Thư Mục]

update: 14-04-2001

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.